Lag om rättspsykiatrisk undersökning;

SFS 1991:1137
Utkom från trycket
den 9 juli 1991

utfärdad den 20 juni 1991.

Enligt riksdagens beslut[1] föreskrivs följande.

Beslut om rättspsykiatrisk undersökning

1 § I brottmål får rätten besluta om rättspsykiatrisk undersökning i syfte att kunna bedöma

1. om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller

2. om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning.

Ändamålet med undersökningen skall anges i rättens beslut. Avser beslutet en undersökning enligt första stycket punkt 1 skall av beslutet framgå om undersökningen skall omfatta förutsättningarna för vård med särskild utskrivningsprövning.

2 § Beslut om rättspsykiatrisk undersökning får bara meddelas, om den misstänkte har erkänt gärningen eller övertygande bevisning har förebragts om att han har begått den. Sådant beslut får dock inte meddelas, om påföljden för brottet bedöms kunna stanna vid böter.

Beslut om en rättspsykiatrisk undersökning skall meddelas så snart som möjligt.

3 § Rätten får inte bestämma att någon skall överlämnas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning utan att en rättspsykiatrisk undersökning har gjorts i målet.

Rättspsykiatrisk undersökning behövs dock inte, om den misstänkte redan genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning och rätten har inhämtat utlåtande i de avseenden som anges i 1 § från den chefsöverläkare som är ansvarig för vården.

[1] Prop. 1990/91:58, SoU13, rskr. 329.

4 § Rätten får överlämna någon till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning under förutsättning att det i målet har gjorts en rättspsykiatrisk undersökning eller har inhämtats ett läkarintyg enligt 7 § lagen (1964:542) om personundersökning i brottmål, som omfattar de medicinska förutsättningarna för att döma till sådan påföljd.

Om den misstänkte vårdas enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård eller lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, behöver rätten dock endast inhämta utlåtande om de medicinska förutsättningarna från den chefsöverläkare som är ansvarig för vården.

Utförandet av undersökningen

5 § Rättspsykiatriska undersökningar kan utföras såväl vid inrättningar inom hälso- och sjukvården som vid särskilda undersökningsenheter. Med undersökningsenhet avses i fortsättningen även vårdinrättning, där rättspsykiatriska undersökningar utförs. Fördelningen av rättspsykiatriska undersökningar mellan olika enheter sker enligt föreskrifter som regeringen beslutar.

6 § En rättspsykiatrisk undersökning skall utföras med största möjliga skyndsamhet. Den skall anpassas efter domstolens syfte med undersökningen och övriga omständigheter i det enskilda fallet.

Ett utlåtande beträffande undersökningen skall utan dröjsmål ges in till rätten sedan undersökningsarbetet har avslutats. Utlåtandet ges in inom fyra veckor, om den misstänkte är häktad, och annars inom sex veckor från det att beslutet om undersökning kom in till undersökningsenheten. Rätten får medge anstånd, om det finns synnerliga skäl.

7 § Utlåtandet beträffande den rättspsykiatriska undersökningen skall avges av en läkare vid undersökningsenheten eller av någon annan läkare som huvudmannen för enheten utser.

Utlåtandet skall innehålla uttalanden i de frågor som anges i beslutet. I utlåtandet skall de omständigheter anges som dessa uttalanden grundas på.

Föreskrifter om kompetenskrav för läkare som får avge utlåtande meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, socialstyrelsen.

8 § Den som är häktad och skall genomgå rättspsykiatrisk undersökning skall utan dröjsmål och senast inom sju dagar från det att beslutet om undersökning kom in till undersökningsenheten föras över till denna. Sedan den rättspsykiatriska undersökningen har avslutats, skall den misstänkte föras tillbaka till häktet, om hans hälsotillstånd inte ger anledning till något annat.

Om det finns särskilda skäl, får dock en rättspsykiatrisk undersökning beträffande den som är häktad utföras i häktet. Beslut om detta meddelas av kriminalvårdsstyrelsen.

För behandlingen av den som är häktad och genomgår rättspsykiatrisk undersökning finns bestämmelser i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. och i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

9 § Rättspsykiatrisk undersökning av den som inte är häktad skall äga rum på tid och plats som bestäms av den läkare som skall avge utlåtandet över undersökningen. Undersökningen skall såvitt möjligt bedrivas så att den misstänkte inte hindras i sin förvärvsverksamhet eller utsätts för någon annan olägenhet.

10 § Om en misstänkt som inte är häktad eller annars berövad friheten underlåter att inställa sig till en rättspsykiatrisk undersökning eller om det finns något annat skäl att anta att han inte kommer att frivilligt medverka till undersökningen, får rätten besluta att han skall tas in på undersökningsenheten. I beslutet skall bestämmas den längsta tid, högst två veckor, under vilken den misstänkte får hållas kvar på enheten. Kan undersökningen inte avslutas inom den bestämda tiden, får rätten besluta att han får hållas kvar under ytterligare högst två veckor.

Framställning om intagning görs av undersökningsläkaren. Den misstänkte skall ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

11 § Den som är intagen med stöd av 10 § kan ges vård enligt bestämmelserna i lagen (1991: 1129) om rättspsykiatrisk vård. Beträffande intagen som inte genomgår rättspsykiatrisk vård tillämpas bestämmelserna i 18–24 §§ lagen (1991: 1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Övriga bestämmelser

12 § Rätten får inhämta yttrande av socialstyrelsen över sådan utredning som avses i 3 eller 4 §.

Om det behövs, skall styrelsen komplettera utredningen. Skall en rättspsykiatrisk undersökning kompletteras, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 5 §, 6 § första stycket och 8–11 §§ om en sådan undersökning. Styrelsen får uppdra åt en viss läkare att utföra kompletteringen.

13 § Om den misstänkte är på fri fot, skall polismyndigheten på begäran av den läkare som skall avge utlåtande enligt 7 § lämna biträde för att inställa den misstänkte till undersökningen.

14 § Från en verksamhet där sekretess gäller enligt 7 kap. 1 § eller 4 § första och tredje styckena sekretesslagen (1980: 100) skall utan hinder av sekretessen lämnas ut sådana uppgifter om den misstänkte som behövs för en rättspsykiatrisk undersökning. Detsamma gäller uppgifter om den misstänkte som behövs för ett läkarutlåtande som anges i 4 § andra stycket liksom för ett yttrande av socialstyrelsen över ett sådant utlåtande eller sådant läkarintyg som anges i 4 § första stycket.

15 § Beslut av rätten enligt 10 § får överklagas särskilt.

Beslut som rätten har meddelat med stöd av denna lag gäller omedelbart. Beträffande beslut enligt 10 § gäller detta dock endast om beslutet avser förordnande om fortsatt kvarhållande för undersökning.

16 § Kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt 8 § andra stycket får överklagas hos kammarrätten.

17 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som meddelas med stöd av lagen utövas av socialstyrelsen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992, då lagen (1966:301) om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål upphör att gälla.

2. Utlåtande som avges till rätten efter ikraftträdandet över en rättspsykiatrisk undersökning i fall då gärningen har begåtts före ikraftträdandet skall innehålla uttalanden i de frågor som anges i 1 § första stycket 1 och 2 i den nya lagen och även huruvida den misstänkte begått brottet under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan själslig abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämställd med sinnessjukdom.

3. I fråga om tid för att avge utlåtande över en rättspsykiatrisk undersökning som har beslutats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

4. Har socialstyrelsen inte före den 1 januari 1992 prövat en framställning om anstånd enligt 4 § andra stycket tredje meningen i den gamla lagen skall den bestämmelsen fortfarande tillämpas i ärendet. Styrelsens beslut om anstånd överklagas även efter den nya lagens ikraftträdande enligt 11 a § i den gamla lagen.

Avger socialstyrelsen efter ikraftträdandet ett utlåtande som begärts enligt 3 § andra stycket i den gamla lagen, skall utlåtandet utformas i enlighet med vad som föreskrivs i punkt 2 ovan för ett utlåtande över en rättspsykiatrisk undersökning och i 3 eller 4 § i den nya lagen för ett utlåtande av chefsöverläkaren. Ett sådant utlåtande av styrelsen ersätter ett utlåtande av chefsöverläkaren enligt sistnämnda paragrafer. I fråga om ett utlåtande av styrelsen enligt 6 § i den gamla lagen, som inte har avgetts före ikraftträdandet av den nya lagen, skall nämnda paragraf fortfarande tillämpas.

5. Har rätten före den 1 januari 1992 med stöd av 9 § första stycket i den gamla lagen beslutat om den misstänktes intagning på viss rättspsykiatrisk klinik skall beslutet efter den nya lagens ikraftträdande anses som ett beslut enligt 10 § i den nya lagen.

På regeringens vägnar

ODD ENGSTRÖM

MONA SAHLIN
(Justitiedepartementet)